

СЕНТОМАШАНИН

Лист за просвету, привреду и остале народне потребе.

ИЗЛАЗИ СВАКЕ НЕДЕЉЕ.

на 1/2 годину 6 Кр.
на 1/3 године 3 »
на 1/4 године 2 »

Поједини бројеви 10 пот.

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК

ЂОКА РАДУЛОВИЋ

Рукописи шаљу се на уредништво а новац за претплату а огласе на администрацију »Сентомашанина«
Неплаћена писма не примају се.
Огласи се рачунају по тарифи ако се више пута увршћује рачунају се јефтине.

Из наше автономije.

Сазив архијерејског Синода.

Из Ср. Карловаца јављају, да ће се тамо сазвати Синод 5. (18.) маја на коме ће се претресати питање уређења наше автономije. У коме правцу мисли наш епископат да се уреди наша автономija и како да се санирају повреде нанешене њој, не зна се, јер је то тајна, а свакако је за осуду, да се наш епископат тако отуђио од свога народа, да се на његове жеље и не осврће. То и јесте узрок, да народ не може имати поверења у својим владицама. У овим тешким нашим приликама, требао би наш епископат да је у служби свога народа, а не у служби непријатеља народних и његове автономije. Но народ ће знати бранити и чувати своју автономiju и без епископата, али је жалосно, да је наш епископат против свога народа.

Једно важно питање.

Новосадска »Застава« доноси чланак у 89. броју под истим насловом, у коме се говори, да је у опасности опстанак српске учитељ-

ске школе у Пакрацу. Свом злу, који на тој учитељској школи постоји, крив је Никола Шумоња, управитељ учитељске школе, кога помаже и одржава главни школски референт Веселин Ђисалов, и који хоће да жртвује пре и сам опстанак ове српске учитељске школе, него једног човека као што је Никола Шумоња. Ми не светимо ђаке учитељске школе, биће, да је и код њих кривице, али већ одавно слушамо, да је Никола Шумоња непогодна личност за то управитељско место. Наше више власти морају стати на пут томе, да се са нашим јавним установама тако поступа и да су интереси појединих личности пречи и важнији од општих интереса.

Споразум странака.

На Цвети одржана је конференција у Загребу на којој је решено, да се одржи блок српских народних странака. Међу тим изгледи су, да је то учињено само записнички. Између »Србобрана«, »За-ставе« и »Браника«, дошло је опет до сукоба: »Србобран« тражи конференцију самосталаца из Хрватске и Угарске у питању автономije, те о томе пише у 88. бр. ово:

»Заједничка конференција Срба самосталаца из Хрватске и наших пријатеља из Угарске у питањима народ. цркв. автономije потребна је већ зато, што се данас тачно и не зна, ко од Срба у Угарској спада међу самосталце, а ко међу демократе и каква је разлика међу једнима и другима. Ни сви демократе нису зато, да се заједница са српском самосталном странком на автономном пољу разрјешује, као што то желе неки прваци демократа из Кикинде. Напротив, већи је дио демократа зато, да заједница са српском самосталном странком на автономном пољу остане и даље и да се она манифестује и у једном клубу на срп. нар. цркв. сабору.

Све ово треба да се рашчисти, па ће се то без сумње и учинити на једној конференцији наших пријатеља из Угарске. Треба да се зна ко је с ким и ко у главном преузима на се одговорност за уређење народно-црквеног автономног питања. Не може се трпити, да се поједини људи и елементи, који неће да покажу боју, сакривају за блок српских народних странака. Ово је тим мање допустиво, што је држање радикалне странке и њеног органа »Заставе« према српско-

О слободи.

(Свршетак.)

Српска је војска скупо и прескупо платила слободу ове земље. Не сребром и златом но крвљу, многим и скупоценим жртвама.

Да не говорим о многобројним жртвама, палим на Куманову, на Прилипу и Битољу, — о томе се довољно зна, но тешко да ће се наћи и једна варош и једно село у целој ослобођеној Македонији, у коме не би било гробља српских војника — ослободитеља. Српска војска била је прва, која је прошле 1912. године ушла у Македонију, да се бори за слободу њених Хришћана.

Скупо је стала Србија слобода ове земље!

Хиљаде мајки у Србији, које су прошле јесени испратиле своје синове у ову земљу, узалуд чекају њихов повратак. Хиљаде сестара завиле су се у црнину за браћом, која су заклана на жртвенику слободи ове земље. Пријатељи тугују за пријатељима својим, удовице плачу за мужевима својим, сирочад пиште за оцем својим. Нема куће у Србији, која није дала злата, и суза, и крви за откуп слободе ове земље. Нема човека у Србији, коме бар један гроб у Македонији није толико драг, колико и његов сопствени живот.

О како је скупа свака слобода! А нарочито како је скупа слобода ове земље! Она је скупља од злата, и суза, и живота људског.

Но и ако је Србија тако скупо платила вашу слободу, ослобођена браћо наша, она ипак не тражи ништа више од вас но од осталих својих синова. Она не тражи од вас ни већу службу, ни већи порез, ни већу благодарност, на што јој дају остали синови њени. Шта више, Србија осећа према вама више љубави и више нежности него према нама осталима, који смо у њеном слободном крилу рођени и одрасли. Јер ви сте њени синови, који сте били изгубљени, па сте нађени; који сте били мртви, па сте оживели; који сте били далеко од ње, па сте јој се вратили у загрљај.

Кроз сузе за многобројном изгинулом децом својом Србија се радује због вас, нађених и васкрслих: И ми сви, који долазимо овамо да посетимо гробове своје изгинуле браће, налазимо једину утеху у томе што видимо вашу слободу, изниклу из милих нам гробова. »Нису узалуд погинули!« говоримо ми на још свежим гробовима и утиremo сузе с очију.

Радује се и црква Христова што вас види тако окупљене у слободи, да без страха и стида славите великог Творца света, који је учинио крај вашим искушењима и понижењима,

Радује се Христова правда, која је поново засјала после дугог мрака и презрења.

Радује се и српска народна правда, која је после дугог народног искупљења и очишћења попела се тријумфално на престо свој.

Радујте се и ви сви, ослобођена браћо, што је Бог удостојио вас између толиких покољења, која су од Косова до данас пиштала у ропству, да окусите слободу и видите остварен амалет косовски.

И сен Великог Цара радује се што види овај свој град слободан. А с царем Душаном радују се и сви погинули и умрли борци за слободу ове царске престонице и ове царске земље. Радујте се и ви живи, кад и мртви данас имају разлога да се радују.

Ослободилачка и ослобођена браћо! Ви сви већ имате слободу за којом сте жудели и за коју сте се борили. Ви сте слободни од тираниста људи. Но ја рекох да је цео живот испуњен борбом за слободу, на коју вас црква Христова позива. То је слобода религијска, слобода унутрашња, којој је Христос позивао свет. Црква Христова позива вас у борбу против тираније нижег човека у вама над вишим. (До јуче сте били заузети другом борбом, данас је ова на дневном реду). Црква Христова позива вас на борбу против греха, за слободу врлине, и

самосталној странци такво, да је велико питање, да ли ће се тај блок одржати.

Па даље наставља:

У једном од посљедњих бројева до-нијела је »Застава« чланак од неког Никашиновића, који воли да га држе публицистом, и саопћила је у том чланку сензацију, да се ради на укидању карловачке патријаршије и њеном сједињењу са добро-босанском митрополијом, која има да се прогласи насљедницом пећске патријаршије. На том плану раде тобоже заједнички Беч, Сарајево и Загреб. У Сарајеву води ту акцију Димовић, који је ради тога долазио и у Загреб, јер се у Бечу и Сарајеву у овом питању највећа нада полаже на хрв. срп. коалицију. У једној ранијој биљешци јавила је »Застава« (у 80. броју) у другој варијацији за исти план и додала, тобоже према информацији свога извештача, да је с тим планом у вези Димовићева политика, која даје правац хрв.-срп. коалицији.

Ове су »Заставине« сензације тако смешне, да у опће не заслужују опровергавања. Ми их износимо зато, да покажемо свету, с каквим се подвалама бори против нас орган странке, која је с нама заједно у блоку српских странака. Разуме се, да борба против нас с оваквим подвалама и измишљотинама неће остати без последица по одношај између српских странака. Господа у Новом Саду мисле, да ми данас, кад је с толиким апломбом проглашена слога српских странака, морамо подлећи терору, који ту слогу хоће безусловно, а да се нису дужни држати обзира сносљивости и пристојности у односима међу дотичним странкама. Ми нисмо за слогу под сваку цену, нарочито не за такву слогу, која компромитованима у једно те исто време даје могућност и да се рехабилитују и да се бацају блатом на оне, који им омогућују рехабилитацију.

Оглашујте у „Сентомашанину.“

на борбу против себичности, а за слободу милосрђа, и на борбу против мржње, а за слободу човекољубља, и на борбу против безбожних мисли и неправедних жеља у себи а за слободу мисли узвишених и жеља праведних; једном речју: црква Христова позива вас на борбу против роба у вама, а за човека слободна. Нико није слободан браћо, осим онога, ко дође до сазнања своје зависности од Бога. Јер ко се осећа зависан од Бога, тај се осећа независан од Бога, који је сам разум и сам правда, него ли бити зависан од суровости природне, од неразумности људске, и од свога греха? Слобода у најбољем и највишем њеном смислу значи зависност од Бога. Та зависност није робовска, но зависност синовска.

Прво је човек био зависан од природе, па од човека, па од свога греха. Прва борба јесте борба с природом, друга с човеком, последња с грехом. Ми можемо поћи и обратним путем. Ослободимо себе од греха и слабости и лако ће нам бити тада ослободити се и тираније људи и тираније природе. Јер је тиранија греха најгора тиранија у свету.

Ослобођена браћо, Србија — ослободитељка ваша позива вас на слободан политички живот, а црква Христова позива вас на слободан ду-

Говор

о забави Српске читаонице у Турији.

(Свршетак.)

Удружења та била су чисто просветног правца. Дакле, задатак им је био, просвећивање народа. Зато су у шездесетим годинама прошлога столећа нарочито бригу полагали на таква удружења, а међу таква спадало је оснивање српских читаоница. Са омладинским покретом упоредо је избио покрет оснивања читаоница, као школа, за одрасле, и овај је покрет освојио терена скоро у сваком месту где Срби живе, па и наше место, које је међу првима у раду око оснивања српске читаонице.

Дозволите ми, поштовани на окупу, да вам у кратким потезима изнесем историју наше читаонице.

Омладински покрет, идеја његова, задобила је у нашем месту писменије људе и народну господу. Јавни рад у овом месту, рекао би, да је био у рукама онда младог свештеника Петра Чолића. Он му је давао правац, он му је био душа. Његовим заузимањем крајем 1868. године оснује се приватно српска читаоница. Читаоница та имала је два листа. Милетићеву »Заставу« и Суботићеву »Народ«. а бројала је свега — седам чланова. Петар Чолић као привремено председник, Авакум Травањ као привр. тајник, а као чланови били су: Милан Тојкић, Ђока Радосављевић учитељ, Јован Бујић и Душан Ђендић. Око две и по године таворила се читаоница привремено без својих правила. Тек 1872. године, оснивачи њени њих 7! у седници скупштинској од 26. октобра створише јој правила, која буду од министарства 9. децембра 1872. г. потврђена. По потврди правила, буде за председника изабрат Јефрем Јаковљевић, парох, а за тајника Авакум Травањ, учитељ. Живот у читаоници текао је мртво. Тако их је већ у почетку гизда од куће истерао напоље, јер су неуредно плаћали кирију, а за наплату кирије задржао је две столице, ваљда читав намештај читаонице.

Држим да је напредак читаонице у многоме зависно од њених председ-

шевни живот. Слободу политичку Србија вам је извојевала, но слободу Христову свако од вас сам мора извојевати. Ми смо позвани да од сад сви заједно на добивеној слободи политичкој зидамо слободу Христову, а на слободи Христовој карактер и културу ове земље. Карактер и култура ове земље биће демократска и хришћанска. Демократија и хришћанство пак потребују слободне људе, унутрашње слободне људе.

Зато, нека би вас Христос запојио својим духом, који би сагорео у души вашој све што је ропско, све што је нечисто и грешно. Нека би сви ви постали слободни људи од зла у себи, и слободни радници на добру ове лепе и много страдалне земље, да би поставши слободни споља били слободни и изнутра, јер Србија неће робове но слободне људе, и црква Христова неће робове но слободне људе. Поштујте, браћо, слободу, коју вам је Србија донела. Но сећајте се слободе, коју је Христос донео свету. Стојте и у једној и другој слободи и славите Бога, који је до сад чувао ову земљу и који ће је и од сад чувати, водећи је миру, и култури и срећи.

ника. Разуме се, да ни они поред најбоље воље нису је у стању подићи без суделовања вољних чланова за њезин напредак, али ипак се мора највише преписати председницима њеним. Наша читаоница променула је за 45 година свега 7 председника. Дозволите ми, да им овде имена наређам: Петар Чолић од 1868 — 1872. Јефрем Јаковљевић од 1872 — 1874. Васа Стојковић од 1874 — 1896. Јован Вујин од 1896 — 1897. Павле Вујичић од 1897 — 1903. Јован Малетин од 1903 — 1909. Светозар Иванић од 1909 — 1911. Јован Медурић 1912 год. Милан Протић 1913.

Кроз цео свој век од 45 година таворила је наша читаоница један живот. На највишој висини стајала је она после деведесетих година прошлог столећа под поредседништвом Васа Стојковића. По смрти његовој, опет оста она сироче, али под председништвом Јована Малетина мало дође себи, и онда дође и до стална капитала. Пре две године наше младе занатлије и трговци и млађи ратари заузеше се за њу и створише лепо библиотеку. Њиховом заузимању има се много захваљити, што Богу хвала данас читаоница стоји, како још до данас није.

Поштовани слушаоци! Несумњиво сам доказао потребу образовања и васпитања. Ко у то данас не верује и ко ту потребу не увиђа, мора странпутицом. Паметни људи, који теже за напретком морају се усавршавати, морају стицати знања, морају пратити јаван живот и рад, да би се у јавном животу умели наћи. Нама на селима пружо ту прилику читаоница. Па зато би требало сви у коло њено сви, који теже за бољим. Завршујући овај мој говор желим, да наша ова просветна установа српска читаоница дочека своју педесетогодишњицу и славније и сјајније!

Јов. З. Медурић

Вести из места.

Електрично осветлење, изнешено је поново пред представничку скупштину наше политичне општине, у свези са поднешеном молбом Браће Гавански и Алексијевић, те је молитељима остављен рок од два месеца да поднесу исцрпан предлог и прерачун за увађање електричног осветлења.

Захвалио се. На последњој вармејској седници, која је прошлог петка у Сомбору одржана, велики жупан Иштван Сечије, поднео је оставку на свом положају. На истој седници се одмах повело саветовање ко би могао за великог жупана доћи, највише има изгледа наш срески надсолгабиров Др. Јулије Балатон, за којег се држи, да би према његовој одличној спреми, праведна и чврста карактера подпуно одговарао чину велжупана.

Вести са стране.

Избор посланика у Великој Кикинди. При јучерашњем избору за државни сабор у Вел. Кикинди пао је народносни кандидат Др. Мих. Полит Десанчић. Према њему је однео победу кандидат владине странке мин. саветник Никола Табаковић са већином од 444 гласа.

Конгрес Српских Земљорадничких Задруга. Јавили смо недавно, да ће се конгрес наших земљорадничких задруга ове године држати у Липику б. (19.) и 7. (20.) маја. Сад јављамо распоред рада на конгресу: у уторак 6. (19.) маја у 3 сата после подне биће предавање д-ра Лазе Марковића, лекара у Новом Саду: *Зашто Срби пре времена умиру*, а затим предавање г. Јоца Поповића, ре-визора Савеза Српских Земљорадничких Задруга: *О неким погрешкама у животу и раду наших Славонаца и како да се оне отклоне*. У среду 7. (20.) маја у 8 сати пре подне: Призивање св. Духа; у 9 сати пре подне XVI. редовна главна скупштина Савеза, те у 11 сати пре подне XVII. редовна главна скупштина Савеза.

Новосадска трговачка омладина приређује омладинско јавно предавање које ће се одржати у недељу 27. априли (10. маја) о. г. у 1/4 сата после подне у свечаној дворани српске велике гимназије новосадске. Дневни ред: 1. Редовни чланови Н. Т. О. дочекују тачно у 3 сата после подне у своме дому благородног господина Владимира Матијевића, као добротвора Новосадске Трговачке Омладине те га друштвени председник у име омладине поздравља. Затим омладина корпоративно прати свога госта г. Матијевића у срп. вел. гимназију. 2.) господин Владимир Матијевић, трговац и председник Српске Банке д. д. у Загребу држи предавање о «Главној Привредној Задрузи» у Загребу. Ради са-слушања овог иртересантног предавања, позвати су сви наши добротвори, почасни, утемелјачи, потпомажући и редовни чланови Новосадске Трговачке Омладине, Привреднички питомци, Задруга Срба Занатлија Новосађана, Српско Занатлијско Певачко Друштво «Невен», Занатлијска Омладина, Српска Читаоница, сви трговци, Земљорадничка Задруга, Добротворна Задруга Српкиња, банкарски чиновници и остало грађанство Новог Сада. Истог дана у 1/2 сати у вече приређује излетно одељење Нов. Трг. омладине у место 22-ог излета Игранку у дворници српске соколане. — Улаз бесплатан. Одело обично. — Добровољни прилози примају се у корист друштвене благајне Нов. Трг. омладине са захвалношћу.

Српски Занатлијски Савез. У уторак 21. априла (5. маја) о. г. по подне је извршни одбор Српског Занатлијског Савеза одржао у Задрузи Срба Занатлија Новосађана своју седницу, на којој се конститујисао. За председника је изабрат угледни занатлија и бивши дугогодишњи председник српске занатлијске задруге новосадске Гига Латинчић. Изабрана су два потпредседника: Јоца Сивачки из Новог Сада и Павле Шарановић из Срем. Карловаца. За благајника је изабрат Максим Дамјановић, а за тајника Коста Јорговић из Новог Сада. Затим је решено, да се Срби занатлије организују по својим општинама ради ступања у савез и одржавања савезног органа «Занатлијског Кола». Сви чланови извршног одбора имају спровести у своме месту таку организацију, и утицати на околину ради личне организације. Даље је усвојено, да се по потреби приређују занатлијски зборови по свима нашим већим

местима ради обавештавања о важности и корисности занатлијског савеза по српско занатлијство и привредни развитак нашега народа. Са-слушани су предлози и донесене одлуке. На крају је по предлогу Јована Л. Богдановића решено, умолити све српске занатлијске задруге, које су већ одредиле годишњу помоћ занатлијском листу, сад или пре, да ту помоћ и прилог свој пошљу на издржавање савеског листа «Занатлијског Кола».

Друштво за старање туберкулозних. Новосадском друштву за старање туберкулозних у априлу пријавило се 11 нових болесника 4 мушка и 7 женских. Од старих болесника су прегледани 23. Код свих 11 нових се могла утврдити болест туберкулозе. Код једног је анализована пљувачка са позитивним резултатом. У природи је поможено 23 болесника са 1138 литри млека и 120 кила хлеба. Петнаесторо су добили по 1 килу меса и 5 кила масти. Осим тога помоћи за старинарину је подељено 64 кр. 20 потура. Прегледано је три породице са 10 чланова међу којима је један члан нађен да је болестан. Један болесник је отправљен у Јосифов санаторијум.

Ред пловидбе. По тарифи од 1. маја иду лађе из Новог Сада доле у вече у 5 сати и 40 минута, а горе према Будимпешти у 11 сати и 45 минута. Из Београда у Оршаву иду лађе понедељником, средом, четвртком и суботом у 5 сати ујутру. Из Оршаве полазе лађе горе уторником, средом, петком и недељом у 6 сати ујутру.

Не сме се лупати при весељу. Највиши административни суд је донео решење, да се по каванама и биртијама не сме веселити на тај начин, да лупа чаше, крха разне предмете и т. д. Тако весеље је преступ који ће се казнити.

Просвета.

МАТИЦА СРПСКА

Збор за друштвено просвећивање и књиге за народ VII. седнице 17 (30) априла 1914.

Присутни: 10 чланова Књижевног Одељења и 28 спољашњих чланова. Од корпорација заступа Савез Српских Земљорадничких Задруга секретар Савеза Лаза Хорват, а богословско друштво «Слогу» из Карловаца. Свет. Јовановић и Милан Стојковић, богослови.

Прочељник Збора Р. Врховац ствара у 3 1/2 с. после п. Збор поздравља присутне чланове говором у којем истиче важност посла којим се бави Збор. Наглашује да није оправдана скепса с којим се овај Матичин орган у неким круговима нашега друштва још увек предусреће, јер успеха већ сад има а биће га, ако будемо даље истрајно радили још и више. Моли проф. Св. Баницу да се прими перовојства за ову годину. — Секретар извештава да су лањске Књиге за Народ све растурене (85,000 примерака) и да се могло растурило још 10000 да их је било. Што је матица могла већ прве године показати овако леп успех, треба захва-лити Савезу Срп. Земљорадничких Задруга и повереницима који су се већином сами јавили. Сад се спроводи

организација повереника у целој Карловачкој Митрополији, те ће, место до-садањих 400 повереничких места, бити 1200, те се можето надати да ће идуће године прођа Књига за Народ бити још већа (Извештај овај узима се на по-вољно знање). — Установљује се програм Књига за Народ за год. 1914. — Секретар извештава да се јавна предавања о којима је донесена одлука на V седници овога Збора нису могла спрмити за прошлу јесен, али ће се за цело штампати за идућу предавачку сезону. Интерес за јавна предавања пробуђен је на много страна. Наводи укратко извештај пароха К. Костић о предавањима у Опаву узима се на по-вољно знање). — Главна тачка дневно-га реда је даља израда опћег програма Књига за Народ која је одлучена на V седници. Поднесена су три нова предлога: (1) Предлог Савеза Срп. Земљор. Задруга о књигама економијске садржине, (2) предлог новосадских лекара о књигама хигијенске садржине, (3) предлог секретара Матице Српске о књигама за образовање сељачке жене. Први предлог ј ј упућен анкети стучних економа на претрес, други анкети лекара из Угарске и Хрватске, трећи Савезу Српских Женских Задруга. — Душан Ружић, учитељ новосадски, у подужем предавању, разлаже потребу каталога добрих књига за децу и израде нових књига које би одговарале потреби школских библиотеки које су законом наређене, и предлаже да овај посао узме у своје руке Матица Српска, као најугледнији културни форум за то. Предлог је примљен и упућен на проучење анкети стручних педагога, књижевника и уметника. — Кодевентуалија извештава секретар да је на позив Збора стигло два предавања: К. Костића ДРУШТВЕНО ПРОСВЕЂИВАЊЕ и Ј. Удицког НАРОДНО ПРОСВЕЂИВАЊЕ И НАШЕ КУЛТУРНЕ УСТА-НОВЕ С ПОГЛЕДОМ НА МИТРОВАЧКЕ ПРОСВЕТНЕ ПРИЛИКЕ. Прво предавање је опширан рукопис и садржи, по-ред историјског прегледа, и читав програм како да се код нас установи на системачки начин рад око народног просвећивања. Друго предавање приказује просветне прилике у Митровици и рад и задатак културних установа. Збор је узео са задовољством и похвалом на знање оба предавања.

Из народа за народ.

«Србобран» доноси ову белешку: Наш сељак о опадању порога. Неки дан био је код нас у редакцији сељак Ј. В. из И. код Копривнице. Из разговора с њим опазило се, да се код њих рађа мало деце. Упитали смо га зашто су код њих сељаци почеле спречавати порођаје.

— Није било тога код нас про, То је дошло од католичких жена.

— Како то: дошло.

— Па католичке жене прве нису хтеле да рађају. Наше виделе од њих па и оне почеле исто.

— Има људи, па веле да јл то добро. Не дели се, веле, иметак и лакше је проскрбети децу. Али то није истина. Ја имам 35 рали земље и само једно мушко и једно женско дете. Да имам више мушке деце, ја би могао ту земљу боље радити и још би ку-

пио земље. Сељаку треба деце, ако не треба чиновницима.

— Али су жене томе заправо криве. Оне су увеле ту моду. Сад се код нас ругају жени, која има много деце. То је постала срамота, па која и не би хтела да не рађа, мора ради других. Па онда хоће жене да лакше живе, да се не муче дижући деце. Па да буду млађе и лепше. Али ни ово није истина. Многа умре, кад јој каква баба изгони деје из ње, а многа оболи за увек. Жена, која по реду живи и рађа децу није ништа рушнија од оних што не рађају. Онда жена и добије ону своју праву женску форму. И забави се око деце па буде мање и греха. А каква је грешна жена видети! Која жена изгуби образ то се њој чита на лицу.»

Ово се даде применити и на наше прилике. И код нас је још више у моди да се рађа што мање деце, и знамо колико њих главом плати, што себе трују, само да не роде. Против те поқварености свугде треба устајати, ако би је могли сусбити.

АЛЕКСАНДАР ПАСТИ

ИСПИТ. ЗУБАР

ДАНИЦА РОЂ. ЖИГИЋ

ЗУБНОТЕХ. ЛАБОРАТОРИУМ,

Дунавска ул. 26. у Н.-Саду Дунавска ул. 26.

Бави ће се у Сентомашу у суботу недељу и понедељак у општинској кафани од 8 сати изјутра до 7 сати у вече, и све зубарске послове најтачније и најпрецизније вршити.

Вађење зуба вађење корење од зуба, чишћење и делење зуба, обустављање на мах болова зуба.

Редове зуба подесне за жвакање без непца који се не ваде.

Пуђење зуба (пломбирани:) од злата, платине, смајла и порцулана.

Златне и од платине круне за зубе, златне ђуприје, зубе на шрацру. Прерада старих редова зуба.

Регулисање зуба.

Народна Кредитна Банка

Прима улоге на штедњу и укамаћује са 5 $\frac{1}{2}$ % веће улоге по погодби.

ДЕОНИЧАРСКО ДРУШТВО

У СЕНТОМАШУ.

у кући г. Ђорђа Бекића.

Издаје хипотекарне зајмове на непокретности куће и земље.

Прва Сентомашка Штампарија, Књижара и Књиговезница д. д. у Сентомашу.

Снабдевена са новим машинеријама, великим избором слова, орнаментима и шарама.

Ђрза и тачна послуга.

Препоручује се п. н. публици из места и околине за израду сваковрсних штампарских послова, новч. заводима идругим установама друштвеним, за израду свију пословних књига итд.

Цене умерене.

Власник: Прва Сентомашка Штампарија д. д. у Сентомашу.